

אילו לא נברא יהודי, היו אומרים על רבי יעקב שהוא אנטישמי. אבל הרי ברא אותו יהודי כשר הבמאי ג'ראר אורי, ש' למעשה שמו האמיתי הוא מקס טננבאום. אילולא שיחק אותו נוצרי, השחקן לואי דהסינס, היו אומרים שרבי יעקב שותה את דמו של הנוצרי.

אבל רבי יעקב, הוא בסך הכל המצ' חיקון הקופתי הגדול ביותר שידעה צרפת בשנה האחרונה והוא צוחק כל לא רק מהי' הודים ומהנוצרים כי אם מכל הגזעים והצבעים. ואם לצחוק בנוסה לואי דה' פינס, הרי אין זה צחוק מעודן, חלילה וחס. כי אם אסוף של עוויתות, כירכורים ופירכוסים, המשחוללים על רקע גזעני, וכי מי יכול להכחיש היום עובדה פשוטה אחת: הבורגני הצרפתי הממוצע אינו אנו טישמי בלבד. הוא שונא כל אדם שצבעו בלתי-מוגדר, ושהשפה הצרפתית אינה שגורה בפיו, על טהרת המיבטא.

ומה שעובר על הצרפתי המיסכן בתוך וום שבת אחר, בסרט רבי יעקב, יכול בהחלט להעביר אדם על דעתו ועל דתו גסיחוד: הוא, הנוצרי, הטהור, אציל-הנפש האורח הנאמן השונא מהפכות מגלה ש' נהגו הוא יהודי כשר שאינו מוכן ללכת מיל אחד נוסף בגלל מרגע כשירדה הי' שבת על העולם. אלא שהשבת בהרה לרדת דווקא איי'ם, רחוק מעין אדם וחייה, כשסופת-אימים ניתכת על האדמה, והי' בורגני נאלץ ללכת בתוך אגם כשהוא מוביל את מכונתו על גב היאכטה שלו. אבל זו רק ההתחלה: אחר-כך מתברר לצרפתי הטהור שהוא צריך לברוח ממהפ' כנים שהוא בז להם ולצבעם השחום, ישר לזרועות היהודים שהוא מתעב, וכדי לה' ציל את נפשו עליו אפילו להתעטף ב' טלית, לרקוד ריקודים חסידיים ולעלות לתורה.

כל הניסים והנוראות שעליו לעבור ב' תחפשתו כרבי יעקב בגיטו היהודי של פריס, היו נישטפים ממנו במיקלחת אחת, לולא נאלץ לדהור אל חתונת בתו על גבי וספה ולגלות שהיא בורחת מזור' עותיו בהליקופטר עם חתן ערבי. מה שצרפתי הגון צריך לעבור!

תדריך

תל-אביב

*** צ'ארלי ואריק (אלנבי, א' רצות-הברית) וואלתר מתאו, האינדיוויי דואליסט האחרון, מערים על מימסד הפשע ומימסד החוק בעת בעונה אחת, בפלילון מבריק של דון סיגל.

ירושלים

*** בית הזכוכית (ארנון, ארצות הברית) — בעייתון כתוב ומבוים היטב על מישטר בתי-הכלא באמריקה, והקיר האטום שבו נתקלים המאמינים, בתמימותם, כי אפשר לשנות את פני הדרבים.

שחק אותה

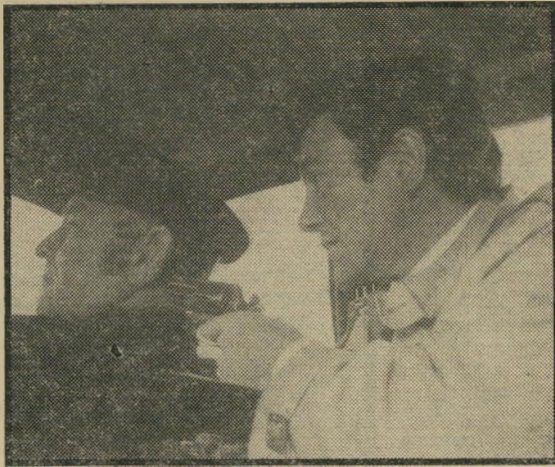
אדי

אדי הבלש (מריז, תל-אביב, אנגליה) — אדי גינלי הוא בדחן מליברפול המאוהב בהאמפרי ב' גארט, בפלילונים של אמריקה משנות ה-30 וה-40, בדאשיאל האמט, בריימונד צ'אנדלר ובפיזמוני הימים ההם. בדיוק כמו וודי אלן ב' שחק אותה, סם'.

אלא, שלהבדיל מאלן, הופך חלומו של אדי למציאות ביום הולדתו ה-31. פתאום הוא מוצא את עצמו עם אקדה, עם 1000 ל"ש ועם תמונתה של נערה; ולך שחק את הבלש הפרטי... ההמשך הוא סיפור-פשע, קצת מסובך וקצת מבולבל, אבל מרתק במידה מספקת כדי למתוח את הצופים במשך שעה וחצי.

מה שחשוב הרבה יותר, הוא כי בעזרת הסיפור, ניתנת ההזדמנות לעושי הסרט, וזה כולל את התסריטאי נביל סמית, הבמאי סטיפן פורס והכוכב (שהוא גם שותף בהפקה) אלברט פיני, לשקוע בנוסטאלגיה עמוקה ומתוקה.

אדי הבלש נראה כמחווה ליצירותיהם הקלאסיות של הוקס, וואלש ויוסטון. הגיבור לבוש תמיד במעיל-הגשם הדחוי, שהיה פעם הסמל המסחרי של הבלש הפרטי ההוליוודי. הוא מבקש באותו מוסר, האומר כי שכר יש לקבל רק עבור עבודה, וכי השלמת עבודה חשובה יותר מכל שכר; הוא גר באותו חדרון מרופט ועלוב, סימלם המסחרי של גיבורי הימים ההם, מסתובב במעודני-לילה רעועים

פיני הבלש: אקדה ליום-הולדת

ובחדרי-מלון מפוקפקים. אלברט פיני, אחד השחקנים המשובחים שהציעה אנגליה לעולם הבמה והקלנוע בעולם — היא תאוה לעיניים, ולו רק בזכותו כדאי לראות את גלגוליו של בלש מחודש שכזה. ומי בימינו אינו דבק באשלייה כי העבר היה טוב יותר — ובעיקר מותח יותר?

הו, אילו

רוצחים!

פאט גארט ובילי הנער (סינרמה, תל-אביב, ארצות-הברית) — פרק זה מן ההיסטורי

ריה של המערב הפרוע, הועלה כבר פעמים רבות על הבד, בגירסאות מגורסאות שונות. סם (כלבי הקש) פקינפה בחר בו, כניראה, לא בגלל להיטותו להיסטוריה. כי אז לא היה בוחר לתפקיד בקריס קריסטופרסון, זמר פופ ידוע ונחמד בהחלט, שעבר כבר מזמן את גיל ה-30, לתפקיד הראשי, בעוד שבילי האמיתי נהרג בהיותו בן 21. מה שעניין את פקינפה הוא העובדה שבילי, בעיניו, הינו סמל לאותן ציפורי-דרור אחרונות במערב הפרוע (כמו חבורת הפראים) שחוסלו בשיטתיות, עם חזירת הממון, המימסד והצביעות מן המזרח. לעומת בילי, שואף פאט גארט, ידו לשעבר, להגיע, כדבריו ל'שיבה טובה'. משום כך, הוא בוחר למכור עצמו בשכר, לבעלי-הממון, ומוכן, למרות כל לבטיו הפני-מיים, לצוד את בילי ולסלק אותו מן העולם. בחברה מסודרת אין מקום ליוזמה פרטית.

כל הסממנים האופייניים לפקינפה מופיעים בסרט בהבלטה: התפרצויות אלימות, מפורקות למיכביהן בתנועה איטית, ילדים המשחקים עם המוות (במקרה זה עם הבל' תלייה), התעללויות סאדיסטיות, עריכה מרתקת של סצנות פעילות, ועוצמה בלתי רגילה של התמונות בהן מתמוגגים האנשים עם התמאורה או הנוף שמסביבם. אילמלא נודעה העובדה שהסרט קוצץ באכזריות עוד

קוברן וכריסטופרסון: למות בן 21

בארצות-הברית, אפשר היה להאשים את פקינפה בכך שעשה את הסרט כדי להראותו לאוהדיו בטרקלינו. עדי-כדי-כך נושאות הדמויות תוויות מוגדרות, ומהוות יותר סמלים מאשר אנשים. וזהו חיסכון בולט, כשמדובר ברוצחים אכזריים ולא באקדוחנים חמודים סתם. אך כפיצוי לכך באים הצילום, השחקנים והמוסיקה היפהפיה של בוב דילן.

חיפה

*** זמנים מודרניים (שביט,

ארצות-הברית) — סירטו המפורסם של צ'אפלין על האדם הקטן שמנסה, איכשהו, לשמור על זהותו ועל אישיותו בין ברגי לפני 38 שנים.

דהיפנוס בין הרבנים המתפללים — ומחופש כרבי יעקוב להסתתר אצל היהודים ולהתחתן עם הערבים